

Nacionālais kino
centrs

“Pilsēta pie upes” nonāk kinoteātru repertuārā

Publicēts: 17.01.2020.

Ceļu pie skatītājiem uzsākusi Viestura Kairiša jaunā spēlfilma, vēsturiskā attiecību drāma “Piļsāta pi upis / Pilsēta pie upes”. No 17. janvāra filmu var noskatīties Latvijas kinoteātros, vairākos no tiem paredzēti speciālseansi ar radošās grupas piedalīšanos.

Foto: Agnese Zeltiņa

Filmas pirmizrādē režisors Viesturs Kairišs par pabeigto darbu uzrunā skatītājiem teica: “Šie ir pieci gadi no mūsu no dzīves, kuru mēs vērtējam augstu, un visu esam darījuši augstākajā intensitātē un pēc labākās sirdsapziņas.”

Turpmākajās dienās skatītājiem dažādās Latvijas pilsētās būs iespēja pirms filmas satikt filmēšanas grupu un aktierus. Vēl šonedēļ īpašie seansi notiks Vidzemē:

17. janvārī pl. 19:30 Siguldā, kinoteātrī *Lora*,
19. janvārī pl. 14:00 Valmierā, *Kino Gaīsmā*,
19. janvārī pl. 17:00 Cēsīs, Vidzemes koncertzālē.

Nākamnedēļas pirmdienā, 20. janvārī, pl. 18:00 īpašais seanss — Rīgā, kinoteātrī *Splendid Palace*.

Visa informācija par filmas seansiem septiņos Rīgas kinoteātros un daudzviet citur Latvijā atrodama filmas mājaslapā www.pilsetapieupes.lv

10 interesanti fakti par filmu “Piļsāta pi upis”

Filmas darba moments Ludzā. Foto: Agnese Zeltiņa

1. Filmas scenārija pamatā ir trimdas rakstnieka Gunara Janovska daļēji autobiogrāfiskais romāns *Pilsēta pie upes*, kas sākotnēji publicēts turpinājumos trimdas laikrakstā *Laiks* 1989. gadā. Romānā aprakstīta Jēkabpils – pilsēta pie upes, kur rakstnieks vairākus gadus dzīvojis, strādājot par tulkku. Tiesa, romānā pilsēta netiek nosaukta vārdā. Mūsdienu Jēkabpils neatbilda filmēšanas vajadzībām, tāpēc režisors Viesturs Kairiņš filmas pilsētu izveido no vairākām Latgales vietām – filmas kadros redzama Krāslava, Rēzekne, Piedruja, Ludza, Varakļāni, Viļāni, filmēts arī Subatē, Jēkabpilī, Lielupē un Rīgā.

Režisors Viesturs Kairiņš un masu skatu dalībnieces Ludzā. Foto: Agnese Zeltiņa

2. Filma tapusi piecus gadus, un tās uzņemšanā piedalījās vairāk nekā 2000 cilvēku. Īpaša loma filmā ir Latgales vietējiem

iedzīvotājiem, kuri ar lielu entuziasmu piedalījās filmēšanā gan +30° karstumā, gan -30° grādu aukstumā.

Ansis - Dāvis Suharevskis. Foto: Agnese Zeltiņa

3. Galvenajā, māldera Anša lomā ir neprofesionāls aktieris, 25 gadus vecais Dāvis Suharevskis, kurš pats nāk no Gaigalavas. Viesturs Kairiņš Dāvi izvēlējās, jo viņš esot "pilnīgs tīrradnis". Ikdienā Dāvis studē Rīgā ķīmiju un strādā uzņēmumā *Madara Cosmetics*. Filmēšanas procesu viņš salīdzina ar amalgāciju – uz alumīnija plāksnes uzpilot dzīvsudraba sāļu šķīdumu, rodas ļoti interesanti veidojumi. "Apmēram tā arī jutos – aktieriem, režisoram, videi uz mani iedarbojoties, radās Anša loma," stāsta Dāvis.

Foto: Agnese Zeltiņa

4. Filmas ekrāna laika divās stundās atainots viens no sarežģītākajiem laika posmiem Latvijas vēsturē, kad 20. gadsimta 30. un 40. gados īsā laika posmā nomainījās trīs varas: Ulmaņlaiku vietā nāca padomju vara, pēc tam nacistu režīms. Filmā atspoguļoti vēsturiski fakti, kas šajā laika posmā skāra visu Latviju – holokausts, deportācija, emigrācija, iesaukšana leģionā.

□

Centrā - ebreju tirgotājs Bernšteins (Gundars Āboliņš) un viņa meita Zisele (Brigita Cmuntova). Foto: Agnese Zeltiņa

5. Filmas pamatvaloda ir latgaliešu, un šī ir tikai otrā tāda filma Latvijas kino vēsturē. Režisoram un filmas veidotājiem nolemjot, ka jāfilmē latgaliski un Latgalē, viss nostājies savās vietās – kļuvis skaidrs, ka filmai jābūt *nepieradinātai*, mazliet trakai, draiskai un ar Latgalei raksturīgu humoru. Tiesa, tā kā notikumi ataino laiku, kurā mainījās politiskās varas un Latvijā bija izteikti multikulturāla sabiedrība, filmā dzirdamas arī vairākas citas valodas: krievu, vācu, idišs un, protams, latviešu.

□

Foto: Agnese Zeltiņa

6. Viena no galvenajām lomām filmā ir kuģim. Tikko jauns režīms, tā Ansim darbs, jo jāmaina nosaukumi ne tikai ielām un uzrakstiem pie kabinetiem, bet arī kuģim. Sākumā tas ir *Boltais gulbis*, kā jau latgaliski pienākas, Ulmaņlaikā kuģis jāpārdēvē literāri pareizi – par *Balto gulbi*, pie sarkanajiem nosaukumu maina uz *Krasnaja Avrora*, bet, ienākot nacistiem, – *Weisser Schwan*.

□

Centrā - aktrise Agnese Cīrulle (Naiga), operators Gints Bērziņš, aktieris Dāvis Suharevskis (Ansis). Foto: Agnese Zeltiņa

7. Ar operatoru Gintu Bērziņu Viesturs Kairiņš sadarbojies jau iepriekš, piemēram, spēlfilmā *Melānijas hronika* (2016). Slīpais horizonts filmā *Piļsāta pi upis* ir gan māksliniecisks paņēmieni, kas raksturo nestabilo un sašķobīto laiku, gan atsauce uz reiz netālu Vitebskā dzīvojušo, vēlāk pasauleslaveno mākslinieku Marku Šagālu (1887-1985).

□

Foto: Agnese Zeltiņa

8. Filmas māksliniece leva Jurjāne uzskata – kad apkārt ir īsti priekšmeti un radīta autentiska vide, arī aktieros notiek vajadzīgā transformācija. Gan Bernšteina veikals, gan Naigas tēva aptieka bija iekārtoti līdz pēdējam sīkumam ar dažādām autentiskām vai vēsturiskām izskatam maksimāli pietuvinātām lietām – bundžām, pudelītēm, kārbīnām, visu. Aptiekas vitrinā bija ieliktas arī, piemēram... porcelāna acis, un nekas, ka filmā tās nav redzamas. Kā stāsta Dāvis Suharevskis, viņa varonis zina, ka tās tur ir, un tas, iejūtoties lomā, ir *cīši* svarīgi.

□

Foto: Agnese Zeltiņa

9. Filmas galvenais varonis Ansis ir mālderis, taču ambīcijas Ansim ir daudz lielākas – viņš grib būt mākslinieks. Anša mājās redzamo it kā viņa gleznu un zīmējumu patiesais autors ir mākslinieks Reinis Pētersons. Viens no svarīgākajiem uzdevumiem filmā ir vecā ebreju tirgotāja Bernšteina portretam, jo tā radīšanā Ansis ierauga sev māksliniecisku virsuzdevumu. Bernšteina sievai Cīļai par moderno mākslu, kā redzam kādā komiskā epizodē filmā, būs ļoti īss komentārs.

□

Foto: Agnese Zeltiņa

10. Filmā izmantotā mūzika ir tikpat daudzveidīga, cik tālaika multikulturālā vide. Šeit dzirdamas gan lietuviešu mūsdienu komponistes Justes Janulītes kompozīcijas, gan Tālis Matīss, Jānis Ivanovs, latgaliešu mūzika, klezmers – filmas muzikālā noformējuma autors Juris Vaivods paveica milzīgu darbu, piemeklējot skaņdarbus un tos aranžējot.

Sagatavoja: *Ego Media*

17.01.2019.

Informāciju sagatavoja: Ego Media

<https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/pilseta-pie-upes-nonak-kinoteatru-repertuara>